

Riktlinje för Falköpings kommuns visselblåsarfunktion

RIKTLINJE

Typ av styrdokument	Riktlinje
Beslutsinstans	Kommunstyrelsen
Diarienummer	KS 2024/249
Giltighetstid	Från och med 2024-06-01 och tills vidare
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder och förvaltningar i kommunen
Fastställd	2024-05-15
Ersätter	Ersätter tidigare version, beslutad av kommunstyrelsen 2022-06-15 § 89
Dokumentansvarig	Kanslichefen
Tidpunkt för aktualitetsprövning	En gång per mandatperiod

Innehåll

Bakgrund	3
När ska funktionen användas?	3
<i>Anonymitet</i>	3
Vad kan man rapportera om?.....	4
Hur kan man rapportera?	5
Organisation och roller	5
Polisanmälan.....	6
Återrapportering	6
Allmänna handlingar	6

Bakgrund

I syfte att skydda personer som rapporterar om missförhållanden gäller lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, nedan kallad visselblåsarlagen. Lagen gör det möjligt att i arbetsrelaterade sammanhang rapportera in missförhållanden som är av så allvarlig karaktär att allmänheten har ett intresse av att de upphör. Enligt lagen är det förbjudet för en arbetsgivare att utsätta en arbetstagare för repressalier på grund av att hen har anmält ett missförhållande. Identiteten på den som rapporterar om missförhållanden skyddas av sekretess.

Falköpings kommun beslutade den 15 juni 2022 om att inrätta en intern rapporteringskanal enligt visselblåsarlagen. Denna riktlinje syftar till att klargöra hur den interna rapporteringskanalen för Falköpings kommun ska bedrivas och syftet är att stödja chefer, medarbetare och utredare för att tydliggöra vad regelverket säger och hur en rapportering ska ske så att det blir tydligt för alla vad som gäller och vem som gör vad vid misstanke om missförhållanden.

När ska funktionen användas?

Visselblåsarfunktionen ska ses som ett komplement och är inte en ersättning för ett öppet samtalsklimat. Normalt vänder sig medarbetaren till sin närmaste chef eller någon person i ledningen som denne känner förtroende för.

Falköpings kommun tillämpar ett totalt repressalieförbud. Det innebär att kommunen har nolltolerans mot åtgärder som syftar till att straffa den som påtalat missförhållanden – faktiska eller upplevda – så länge agerandet skett i god tro. Medveten smutskastning eller ryktesspridning tolereras dock inte.

Anonymitet

Den som rapporterar kan vara anonym även om det inte krävs för att personen ska vara skyddad. Av sekretesslagstiftningen följer att den som rapporterar om ett missförhållande och använder visselblåsarakanalen omfattas av absolut sekretess. För att utredningen ska kunna göras på ett mer tillförlitligt sätt är det en fördel om den som rapporterar väljer att inte vara anonym så att följd- och kontrollfrågor kan ställas.

Vem kan rapportera?

Visselblåsarfunktionen är till för att anställda och förtroendevalda ska kunna rapportera om missförhållanden på sin arbetsplats. Det finns även andra personer som enligt visselblåsarlagen kan rapportera om missförhållanden och som skyddas enligt lagen. Dessa är;

- den som utför volontärarbete eller praktik, eller
- inhyrda konsulter.

Skyddet gäller även den som söker anställning, praktik eller liknande samt den som tidigare varit anställd, praktikant eller liknande.

Skyddet gäller inte för personer som rapporterar i egenskap av brukare av kommunens tjänster, exempelvis elever, patienter eller medborgare i allmänhet. En uppgiftslämnare skyddas inte om den avsiktligt eller medvetet rapporterar felaktig eller vilseledande information. I en sådan situation kan rättsliga åtgärder komma att vidtas.

Vad kan man rapportera om?

Visselblåsarkanalerna är avsedda för allvarliga överträdelser, som brott mot svensk lagstiftning eller EU-lagstiftning som utförts av en person i ledande ställning samt ärenden som kan anses av allmänintresse att de uppmärksammas. Det är sådana ärenden som kommer att hanteras i visselblåsarsystemets process. Övriga ärenden kommer att hänvisas vidare till lämplig part.

Allvarliga oegentligheter

Det är inte möjligt att göra en heltäckande uppräkningslista av vad som faller in under begreppet ”allvarliga oegentligheter”. Punkterna nedan är exempel på agerande som kan anses falla in under begreppet;

- ekonomisk brottslighet såsom givande och tagande av muta, bedrägeri och förfalskning,
- betydande brister i säkerheten på arbetsplatsen,
- betydande överträdelser av miljöregler och förorening av miljön,
- allvarliga former av diskriminering och trakasserier,
- tjänstefel,
- sekretessbrott,
- grövre avvikelser mot interna riktlinjer och policys,
- försök att dölja något av ovanstående,
- jäv i alla former av situationer,
- andra situationer där någon får privat vinning av sin tjänsteställning.

Allmänintresse

En visselblåsning kan gälla ett missförhållande som den som rapporterar har fått information om i ett arbetsrelaterat sammanhang och där det finns ett allmänintresse av att det kommer fram. Syftet kan vara att rapportera att någon handlat felaktigt eller på annat sätt vidtagit en åtgärd felaktigt eller att någon inte genomfört en åtgärd som borde genomförts. Detta gäller generellt inom alla områden så länge det finns ett allmänintresse av att informationen kommer fram. Visselblåsarlagen är normalt inte tillämplig när det gäller rapportering av sådant som endast rör den rapporterade personens egna arbets- eller anställningsförhållanden. I de fallen ska utredning och anmälan göras enligt arbetsmiljölagen eller

diskrimineringslagen. Allvarliga arbetsmiljöbrister på strukturell nivå kan dock bedömas ha ett allmänt intresse och kan då omfattas av visselblåsarlagstiftningen.

Person i ledande ställning

För att utredas som ett visselblåsarärende krävs att den som anmäls är en person i ledande ställning. Exempel på person i ledande ställning är chefer, andra personer i ledningsgrupp, politiker eller annan nyckelperson. Med nyckelperson menas en anställd som har möjlighet att självständigt fatta avgörande beslut inom kommunen. Brott eller allvarligt olämpligt beteende begångna av andra än personer i nyckelpositioner eller i ledande ställning ska inte rapporteras via visselblåsarfunktionen.

Hur kan man rapportera?

En rapport om missförhållanden görs i en e-tjänst där uppgifterna går till kommunens upphandlade leverantör. Genom att anlita en extern leverantör uppfylls lagstiftningens krav på en opartisk granskning av inkomna rapporter. Möjlighet finns även att ringa in per telefon.

Organisation och roller

Falköpings kommun har en intern visselblåsarfunktion där mottagningsfunktionen fullgörs av en extern leverantör. När en rapport har mottagits och registrerats gör den externa leverantören en första bedömning och föreslår huruvida anmälan bör utredas vidare eller avskrivas. Beslut om hur anmälan hanteras fattas av Falköpings kommuns särskilt utsedda utredningsfunktion. Om utredning behöver göras externt kan den upphandlade leverantören användas.

Utredningsfunktion

Ansvariga för den interna utredningsfunktionen är HR-chef, kanslichef och kommunjurist. Utredningsfunktionen har rätt att inhämta upplysningar och stöd från anställda i andra kommunala verksamheter som ett led i utredningen av ett ärende.

Tjänstepersonerna i den interna utredningsfunktionen, samt andra anställda som hjälper utredningsfunktionen med utredning omfattas av tystnadsplikt. Det gäller visselblåsningen i stort, den som rapporterar och den som utpekas. Personer som ingår i den interna utredningsfunktionen ska enligt visselblåsarlagen skyddas från att bestraffas på grund av att de utför sitt uppdrag. Behörighetsstyrning ska ske så att endast den interna utredningsfunktionen samt registratorsfunktion på kansliavdelningen har åtkomst till uppgifterna i ärendet.

Skulle någon i utredningsfunktionen inte kunna delta i handläggningen på grund av exempelvis anknytning till person eller ärende kan denne ersättas av kommundirektören. Om någon i utredningsfunktionen utpekas ska alltid funktionens roll i utredningsfunktionen övertas av kommundirektören. I utredningar där rapporteringen gäller något av särskilt allvarlig art eller det

av annan anledning bedöms olämpligt att utredningsfunktionen hanterat utredningen ska utredningsfunktionen anlita utomstående utredare.

Polisanmälan

Om bedömning görs att det finns befogad misstanke om brott ska en polisanmälan göras av visselblåsarfunktionen. I de fallen sker fortsatt utredning inom ramen för polismyndighetens arbete och inte inom visselblåsarfunktionen.

Återrapportering

Visselblåsarfunktionens ärenden återrapporteras årligen till kommunstyrelsen i anonymiserad form. Återrapporteringen ger de förtroendevalda möjlighet till insyn i funktionen samt hur organisation och utredningsfunktion fungerar.

Allmänna handlingar

Inkomna rapporter enligt visselblåsarlagen är allmänna handlingar som diarieförs och kan begäras ut. En sekretessprövning sker vid varje begäran om utlämnande av handlingar i ärenden.

Sekretess

Sekretess gäller i ärenden som rapporteras enligt 9 kap. 2 § visselblåsarlagen. Sekretessbestämmelser som kan bli aktuella är 17 kap. 3 b § samt 32 kap. 3 b § offentlighets- och sekretesslagen.